

Project
4PLUS

Del. 3.1.1

Joint Cross-Border Study

Κοινή Διασυνοριακή Μελέτη

Τελική Έκθεση

Version 1.0 • Δεκέμβριος, 2020

Athens
TK. GR 45500, Ioannina
Greece
Tel: +30-210-9949837
Last edited: December 2020

Copyright © 2020, National Confederation of Disabled People of Greece. All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, transmitted, transcribed, stored in a retrieval system, or translated into any language, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior written permission from National Confederation of Disabled People of Greece.

All copyright, shall remain the sole and exclusive property of the National Confederation of Disabled People of Greece. However, no responsibility is assumed by the National Confederation of Disabled People of Greece for its use, or for any infringements of patents or other rights of third parties resulting from its use. All other trademarks are the property of their respective owners

---

Document History

Authors:

European Profiles S.A.	email: epmail@europeanprofiles.gr	Telephone: +30 210-8210895
------------------------	--------------------------------------	----------------------------

Revision History

Deliverable/Report Information

Document Name	Author
Title	Joint Cross Border Study
Contributions from:	People and Ideas PB6-Albania
Version	1.0
Date of Publication	December, 2020
Dissemination Level:	Confidential, only for members of the consortium

Reference Documents

Document Name	Author
4PLUS Subsidy contract <A2-1.4-1>	SEE JTS & NCDP
4PLUS Application Form	NCDP
Visual Identity Guidelines	JTS
Decision of the Joint Steering Committee through written procedure	JTS
Implementation Manual	JTS
4PLUS Partnership Agreement	All 4PLUS Partners

Distribution List

This document has been distributed to:

Name	Position
LB-1. National Confederation of Disabled People of Greece	Project Lead Partner
PB-2. Regional Union of Municipalities of Ionian Islands, Greece	Project partner
PB-3. Regional Association of Local Governments of Western Macedonia, Greece	Project partner
PB-4. Albanian Association of Municipalities, Albania	Project partner
PB-5. Municipality of Kolonje, Albania	Project partner
PB -6. Urban Research Institute, Albania	Project partner

Εισαγωγικά

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η εκτίμηση του βαθμού στον οποίο τα Άτομα με Αναπηρία συμπεριλαμβάνονται στις διαδικασίες πολιτικής προστασίας και μείωσης των κινδύνων καταστροφών στη διασυνοριακή περιοχή του Προγράμματος Interreg IPA CBC Ελλάδα-Αλβανία 2014-2020. Επιπλέον, η έρευνα στοχεύει στην εκτίμηση του επιπέδου ευαισθητοποίησης μεταξύ Ατόμων με Αναπηρία της κοινωνίας σε σχέση με τις ανάγκες, τους πραγματικούς κινδύνους και τους τύπους αποκλεισμού που αντιμετωπίζουν οι ΑμΕΑ σε περιόδους κινδύνων από φυσικές καταστροφές. Η περιοχή αναφοράς από την Αλβανική πλευρά καλύπτει τέσσερις (4) περιφέρειες (Vlora, Berat, Korca, Gjirokaster) και από την ελληνική πλευρά έντεκα (11) Περιφερειακές Ενότητες (Γρεβενά, Καστοριά, Φλώρινα, Ιωάννινα, Άρτα, Πρέβεζα, Θεσπρωτία, Κέρκυρα, Κεφαλληνία, Ζάκυνθο και Λευκάδα). Η τηλεφωνική έρευνα διεξήχθη σε άνδρες και γυναίκες άνω των 17 ετών, με τυχαία στρωματοποιημένη δειγματοληψία, σύμφωνα με τις πληθυσμιακές αναλογίες της κάθε περιφέρειας με εκ των υστέρων σταθμίσεις ως προς το φύλο και την ηλικία. Ειδικότερα, η στρωματοποίηση αναπηρία στα ακόλουθα πεδία: (α) Όραση, (β) Ακοή, (γ) Κινητικότητα, (δ) Αντίληψη, (ε) Αυτο-φροντίδα, (στ) Επικοινωνία.

Πολιτική Προστασία & ΑμΕΑ στην Αλβανία

Ο βασικός νόμος για την πολιτική προστασία στην Αλβανία είναι ο νόμος 45/2019 ο οποίος αντικατέστησε προηγούμενο νόμο για τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης» (2001). Όλοι οι επιμέρους νόμοι, οι στρατηγικές, τα σχέδια και οι δραστηριότητες σε εθνικό, περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο θα πρέπει να εναρμονιστούν αντίστοιχα με τον νόμο 45/2019. Το Εθνικό Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης Πολιτικής (2004) και η Εκτίμηση Κινδύνου Καταστροφών στην Αλβανία (2003) εξακολουθούν να είναι σε ισχύ. Το Συμβούλιο Υπουργών διέπει το Εθνικό Σύστημα Πολιτικής Διαχείρισης Έκτακτης Ανάγκης.

Ο νόμος 45/2019 αναφέρει επίσης την ανάγκη δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου συστήματος πληροφοριών που θα χρησιμεύει τόσο στον προγραμματισμό όσο και

στην προετοιμασία, από τη μία πλευρά, και στην αντιμετώπιση της κρίσης και της ανάκαμψης μετά την κρίση, από την άλλη. Αυτές οι πληροφορίες, σε συνδυασμό με τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης, θα πρέπει να τροφοδοτούν τη διαδικασία εκτίμησης κινδύνων ειδικότερα, και θα πρέπει να ενημερώνονται συνεχώς και έγκαιρα, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να πραγματοποιούν προσομοιώσεις κινδύνου. Όσον αφορά στις υπηρεσιακές δομές και στα χρησιμοποιούμενα μέσα και εργαλεία, ο νόμος αρ. 45/2019 καθορίζει αναλογικά ίσες ευθύνες για τα εθνικά, περιφερειακά και τοπικά όργανα. Υπάρχει μια αρχή ιεραρχίας και εναρμόνισης μεταξύ των θεσμικών οργάνων και των μέσων σχεδιασμού. Ως εκ τούτου, το αρμόδιο υπουργείο για την πολιτική προστασία (μέσω της αρμόδιας υπηρεσίας), οι Νομαρχίες και οι Δήμοι θα πρέπει να προβαίνουν σε αξιολογήσεις κινδύνων και να προετοιμάσουν στρατηγικές και σχέδια μείωσης κινδύνου για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης για τις αντίστοιχες περιοχές τους. Επιπλέον, ο νόμος ορίζει μια περίοδο δύο ετών από την έναρξη ισχύος του για την προετοιμασία των τοπικών αξιολογήσεων κινδύνου και τρία έτη για τις τοπικές στρατηγικές μείωσης κινδύνου και τα σχέδια έκτακτης ανάγκης.

Οι Αλβανικές Ένοπλες Δυνάμεις, η κρατική αστυνομία, η υπηρεσία πυροπροστασίας και διάσωσης και οι ιατρικές υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης είναι οι κύριες επιχειρησιακές δομές αντιμετώπισης καταστροφών. Η Γενική Διεύθυνση Κρατικών Αποθεμάτων παρέχει αγαθά και εξοπλισμό σε περίπτωση καταστροφών.

Οι τέσσερις βασικοί κίνδυνοι που επηρεάζουν την Αλβανία είναι οι σεισμοί, οι πλημμύρες, οι δασικές πυρκαγιές και οι κατολισθήσεις. Άλλοι κίνδυνοι περιλαμβάνουν χιονοθύελλες, ξηρασία, ακραίες θερμοκρασίες, επιδημίες, χιονοστιβάδες, τεχνολογικούς κινδύνους (π.χ. εκρήξεις φράγματος) και καταιγίδες.

Τα στοιχεία δείχνουν ότι τα άτομα με αναπηρία δεν έχουν ακόμη ενσωματωθεί πλήρως στην αλβανική κοινωνία. Τα τελευταία χρόνια ωστόσο, στην Αλβανία έχει εγκριθεί μια σειρά νομοθετικών πρωτοβουλιών που σχετίζονται με την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία. Η τελευταία εθνική στρατηγική για τα άτομα με αναπηρίες 2016-2020 προωθεί την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην αλβανική κοινωνία, την πρόληψη των διακρίσεων και την εξάλειψη τυχόν εμποδίων στην πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και στην εκπλήρωση των δικαιωμάτων τους.

Το 2014, Αλβανία έλαβε το καθεστώς της υποψήφιας χώρας για ένταξη στην ΕΕ και

στο πλαίσιο αυτό επικύρωσε την Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες. Συνέταξε επίσης ένα έγγραφο πολιτικής για την κοινωνική ένταξη (PDSI 2016-2020) των ατόμων με αναπηρία. Ωστόσο, η Αλβανία εξακολουθεί να αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις για την άρση των εμποδίων προσβασιμότητας και προστασίας των ατόμων με αναπηρία σε περιπτώσεις καταστροφών.

Η ανεξάρτητη κινητικότητα σε δρόμους και πεζοδρόμια είναι αδύνατη για άτομα που χρησιμοποιούν αναπηρικά αμαξίδια, πολύ λίγα πεζοδρόμια έχουν προσαρμοστεί στην αναπηρία, ενώ οι δημόσιες συγκοινωνίες παραμένουν απρόσιτες. Παράλληλα, μόνο ένας μικρός αριθμός διαμερισμάτων για άτομα με αναπηρία είναι διαθέσιμα για ενοικίαση ή αγορά, ενώ θα χρειαστεί να ξοδέψουν επιπλέον χρήματα για να κάνουν προσαρμογές, όπως ράμπες κ.λπ. Τα εγχειρίδια για τα γενικά σχολεία, δεν υπάρχουν σε μορφή Braille ή ήχου. Επιπλέον, οι κρατικοί ιστότοποι και οι πύλες δεν είναι εύκολα προσβάσιμοι από άτομα που χρειάζονται μεγάλη γραμματοσειρά ή μεγαλύτερη αντίθεση ή έχουν προβλήματα ακοής.

Τα σχέδια ετοιμότητας για καταστροφές και αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στην Αλβανία είναι συνήθως σχεδιασμένα για άτομα χωρίς μειωμένη κινητικότητα, για τα οποία η διαφυγή ή η διάσωση περιλαμβάνει περπάτημα, τρέξιμο, οδήγηση, θέαση, ακοή και γρήγορη ανταπόκριση σε οδηγίες. Μέχρι σήμερα, οι ανάγκες για ενημέρωση και υποστήριξη αυτών των ομάδων δεν μελετιούνται και ούτε αντιμετωπίζονται από τα σημερινά τοπικά, περιφερειακά και εθνικά σχέδια πολιτικής προστασίας, αφήνοντας αυτήν την κατηγορία πολιτών εκτεθειμένους σε πολλαπλούς κινδύνους.

Όσον αφορά στον γενικό πληθυσμό, τα άτομα με αναπηρίες και τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας ενδέχεται να είναι λιγότερο ικανά να αντιληφθούν τους κινδύνους έτσι ώστε να μπορούν να αντιδράσουν σε καταστάσεις κρίσης. Όπως φαίνεται από την πρόσφατη δραματική εμπειρία σεισμού τον Νοέμβριο του 2019 στην Αλβανία, τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο σε περίπτωση καταστροφών οποιασδήποτε τυπολογίας.

Τα άτομα με αναπηρίες συχνά δεν αναγνωρίζονται πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από μια έκτακτη ανάγκη. Η έλλειψη αναλυτικών δεδομένων και η συστηματική ταυτοποίηση των ατόμων με αναπηρία προκύπτουν κατά τη διάρκεια των αξιολογήσεων κινδύνου και αναγκών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη φάση της ανάκαμψης Αυτό μπορεί να είναι ακόμη πιο δύσκολο για άτομα με αναπηρίες μεταξύ των εκκενωμένων ή εκτοπισμένων κοινοτήτων. Ως αποτέλεσμα, ενδέχεται να μην έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν και να επωφεληθούν από μέτρα μείωσης της ευπάθειας και ετοιμότητας. Εάν δεν

αναγνωρίζονται και δεν είναι εγγεγραμμένα, τα άτομα με αναπηρία δεν λαμβάνουν επίσης μια σειρά υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των βασικών δικαιωμάτων τους σε τρόφιμα, νερό, στέγη και ρούχα.

Πολιτική Προστασία & ΑμΕΑ στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, η Πολιτική Προστασία θεσμοθετήθηκε ως διακριτή λειτουργία με το Ν. 2344/1995 (ΦΕΚ 212/τΑ/11 - 10 - 1995). Το 2002, με το Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102/τΑ/01-05-2002), ο θεσμός αναβαθμίζεται, επαναπροσδιορίζονται ο σκοπός και οι στόχοι σύμφωνα με τα σύγχρονα δεδομένα, και καθιερώνεται το Σύστημα Πολιτικής Προστασίας της χώρας. Το 2010 η Πολιτεία μέσα από την αναδιάρθρωση της διοικητικής δομής της χώρας και την εφαρμογή του «Καλλικράτη» (Ν. 3852/2010) δημιούργησε νέα δεδομένα και στο χώρο του επιχειρησιακού σχεδιασμού για φυσικές, τεχνολογικές ή άλλες καταστροφές, εξαιτίας της τροποποίησης σε αρμοδιότητες (χωρικές και θεσμικές) και σε πόρους (ανθρώπινο δυναμικό και μέσα) στις νέες διοικητικές δομές. Οι αρμοδιότητες των Δήμων για την πολιτική προστασία περιλαμβάνουν τον συντονισμό και την επίβλεψη των δράσεων Πολιτικής Προστασίας σε ότι αφορά στην πρόληψη, την ετοιμότητα, την αντιμετώπιση, την αποκατάσταση εντός των ορίων του ΟΤΑ Α΄ βαθμού. Θεσπίζονται με τον ίδιο νόμο τα Επιχειρησιακά Σχέδια έκτακτης ανάγκης και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών (άρθρο 63, Ν. 3852/2010).

Μετά από συστηματική εργασία ολοκληρώθηκε το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών βάσει του άρθρου 69 του ν. 4488/2017. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης αποτελεί κατεξοχήν εφαρμογή της επιτελικής λειτουργίας του κράτους, όπως για πρώτη φορά συγκροτήθηκε με τον νόμο 4622/2019, δεδομένου ότι συνθέτει, σε μια ενιαία ομπρέλα πολιτικής, δράσεις από όλα τα υπουργεία που ευλόγως συνεχονται, κατά τον λόγο της αρμοδιότητάς τους, στην ιδιαίτερη μέριμνα που το κράτος οφείλει στα Άτομα με Αναπηρία. Με τον τρόπο αυτό μετουσιώνεται σε πράξη η συνταγματική επιταγή του άρθρου 21 παράγραφος 6 που εγγυάται ότι τα Άτομα με Αναπηρία έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας.

Επιπλέον, με τον παρόν Εθνικό Σχέδιο Δράσης δημιουργείται ένα νέο πρότυπο χάραξης στρατηγικής με αλληλεπίδραση του εθνικού με το διεθνές δίκαιο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ιδιαίτερως ελήφθησαν υπ' όψιν η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο του Στρασβούργου, καθώς και η ειδική στο πεδίο αυτό Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (Convention on the Rights of Persons with Disabilities - CRPD) που τρέπει την αποκλειστική θεώρηση του υποκειμένου της ως ατόμου, ανεξάρτητου

απέναντι στο κράτος (the right to be left alone), σε μία περισσότερο ειλικρινή και ενημερωμένη από την ανθρώπινη εμπειρία αντίληψή του ως προσώπου με ανάγκες και ως κοινωνικού όντος.

Τα ευρήματα ωστόσο εμπειρικών ερευνών φανερώνουν ότι τα άτομα με αναπηρία συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν διακρίσεις σε σχέση με τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας όσον αφορά στις μετακινήσεις, στην απασχόληση, στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην πρόσβαση στην υγεία, στην πρόσβαση στην ενημέρωση και στην προστασία από φυσικές καταστροφές. Είναι ωστόσο θετικό το γεγονός ότι την τελευταία δεκαετία διαπιστώνεται μια σημαντική βελτίωση της αντιμετώπισης των ατόμων με αναπηρία από την Πολιτεία.

Η εκτίμηση είναι ότι το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα συμβάλλει στην εξάλειψη των διακρίσεων εις βάρος των Ατόμων με Αναπηρία ((ΑμεΑ) μέσω της ευαισθητοποίησης των μαθητών, ενώ στον χώρο εργασίας είναι πιο σαφής η αίσθηση ότι υφίστανται διακρίσεις εις βάρος των Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ).

Τα κύρια προβλήματα προσβασιμότητας στα Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ) αντιμετωπίζονται κυρίως στους δρόμους και τα πεζοδρόμια με ποσοστό και στα μέσα μαζικής μεταφοράς. Σημαντική επίσης έλλειψη εύκολης πρόσβασης για τα ΑμεΑ διακρίνεται στις δημόσιες υπηρεσίες με ποσοστό.

Σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού πιστεύει ότι τα Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ) αντιμετωπίζονται με οίκτο και με προκατάληψη από την κοινωνία, ενώ ένα μικρό ποσοστό θεωρούν ότι τα ΑμεΑ αντιμετωπίζονται με φιλανθρωπία και απόρριψη. Η ιστοιμία αντίθετα, είναι κάτι που δύσκολα διακρίνεται ανάμεσα στην κοινωνία.

Ένα μεγάλο ποσοστό πιστεύει ότι ο δήμος του δεν προσπαθεί αρκετά, για να προσφέρει την καλύτερη δυνατή προσβασιμότητα στα άτομα με αναπηρία. Υπάρχει, όμως, ένα (μικρό) ποσοστό των πολιτών, που ισχυρίζεται το αντίθετο και θεωρεί ότι ο δήμος κάνει το καλύτερο δυνατό.

Η μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών πιστεύει ότι οι προσπάθειες της Πολιτείας μέσω της ευαισθητοποίησης των πολιτών συμβάλλουν στην εξάλειψη των προκαταλήψεων σχετικά με τα άτομα με αναπηρία. Από την άλλη, στο ερώτημα αν οι εκπομπές που προβάλλονται στην τηλεόραση συνεισφέρουν στο έργο αυτό, τα ευρήματα δεν είναι ενθαρρυντικά.

Το μεγαλύτερο ποσοστό όσων γνωρίζουν τις υπηρεσίες πολιτικής προστασίας συγκεντρώνεται στην Αστυνομία, την Πυροσβεστική Υπηρεσία και το ΕΚΑΒ. Η Υπηρεσία Πολιτικής Προστασίας του Δήμου είναι επίσης αρκετά γνωστή. Μικρά ποσοστά

συγκεντρώνουν η Υπηρεσία Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας, ο Οργανισμός Αντισεισμικής Προστασίας και η Πρόνοια.

Η μεγάλη πλειοψηφία των ΑμΕΑ φαίνεται ότι γνωρίζει το τηλέφωνο της αστυνομίας, του ΕΚΑΒ και της πυροσβεστικής. Σε γενικές γραμμές ο κόσμος γνωρίζει τα βασικά αυτά τηλέφωνα και μπορεί εύκολα να ανατρέξει σε αυτά σε περίπτωση ανάγκης. Τέλος, τον Ευρωπαϊκό αριθμό έκτακτης ανάγκης φάνηκε να το γνωρίζει ένα μικρό ποσοστό.

Όσον αφορά στην κατάσταση διαβίωσης των ΑμΕΑ ο μισός πληθυσμός φαίνεται να δέχεται φροντίδα από την οικογένεια, ενώ μόνο ένα μικρό ποσοστό δήλωσε πως υπάρχει επαγγελματική κατ' οίκον φροντίδα/υποστήριξη. Το γεγονός ενδεχομένως συνδέεται με την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού για τέτοιες εργασίες ή στη γενικότερη οικονομική κατάσταση του τόπου (ή και στα δύο).

Η υποστήριξη που απαιτείται για την καθημερινή σας ζωή έχει να κάνει κυρίως με τη μετακίνηση έξω από το σπίτι, την προετοιμασία γευμάτων, την προσωπική φροντίδα και την λήψη ή υπενθύμιση λήψης φαρμάκων.

Το είδος της υποστηρικτικής τεχνολογίας ή σταθερού αναγκαίου εξοπλισμού, φαίνεται να είναι πρωτίστως περιπατητήρα, μπαστούνι, πατερίτσα και δευτερευόντως γυαλιά οράσεως και «αναπηρική καρέκλα, ή ειδική αναπηρική καρέκλα ή σκούτερ.

Ανάγκες και Προκλήσεις

Στη διερεύνηση των αναγκών υποστήριξης της καθημερινότητας των ατόμων με αναπηρία διαπιστώθηκε ότι ο υψηλός βαθμός αναγκαιότητας για μετακίνηση έξω από το σπίτι, προετοιμασία γευμάτων, προσωπική φροντίδα (πλύσιμο, ντύσιμο) και λήψη ή υπενθύμιση λήψης φαρμάκων.

Αναζητώντας το είδος υποστηρικτικής τεχνολογίας ή σταθερού εξοπλισμού που χρειάζονται τα άτομα με αναπηρία τα αποτελέσματα έδειξαν πρωτίστως Περιπατητήρα, μπαστούνι, πατερίτσα. Ακολουθούσαν τα γυαλιά οράσεως, η αναπηρική καρέκλα, η καρέκλα ντους, η συσκευή επικοινωνίας υψηλής τεχνολογίας, ακουστικά βαρηκοίας και ράμπα.

Η πλειοψηφία των ατόμων με αναπηρία και στις δύο πλευρές διαμένουν στο ισόγειο ή στον 1^ο όροφο. Ωστόσο, υπάρχει ένα μικρό ποσοστό που ζει σε ψηλότερο όροφο, καθιστώντας πολύ πιο δύσκολη τη διαφυγή σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης.

Στοιχείο αισιοδοξίας, το οποίο ίσως να αντανακλά κάποια βελτίωση στους όρους διαβίωσης των ΑΜΕΑ στην ελληνική πλευρά, συνιστά το εύρημα ότι η συντριπτική πλειοψηφία στο ερώτημα αν αισθάνονται αποκλεισμένοι από την κοινωνική ζωή, απάντησε αρνητικά. Στην αλβανική πλευρά, η πλειοψηφία των έχουν δηλώσει ότι αισθάνονται αποκλεισμένοι από την κοινωνική ζωή και αντιμετωπίζουν δυσκολίες να συμμετάσχουν σε κοινωνικές εκδηλώσεις ή να αλληλεπιδράσουν με πολλά άτομα.

Όσοι απάντησαν ότι νιώθουν αποκλεισμένοι από την κοινωνική ζωή είτε λόγω της αναπηρίας που έχουν είτε λόγω των οικονομικών δυσκολιών που αντιμετωπίζουν.

Επίπεδο Προετοιμασίας

Η έρευνα στην ενότητα αυτή αποσκοπούσε στην αξιολόγηση των γνώσεων των ερωτηθέντων σχετικά με την ορολογία που χρησιμοποιείται για την αναφορά σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, σχετικά με τους υφιστάμενους νόμους / σχέδια / στρατηγικές σε τοπικό και εθνικό επίπεδο και τη γνώση τους για το τι πρέπει να κάνουν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης ή καταστροφής.

Στην ελληνική πλευρά, διαπιστώθηκε ότι στην απευκταία περίπτωση μίας καταστροφής ή έκτακτης ανάγκης οι 2 στους 3 θα νιώσουν αβοήθητοι και πιθανόν να κινδυνεύσουν μόνο και μόνο από την έλλειψη ενημέρωσης. Ένα ικανοποιητικό ποσοστό δήλωσε πως έχει κάποιες γνώσεις ως προς την αποφυγή φυσικής καταστροφής και για τη θέση ενός καταφυγίου.

Στην αλβανική πλευρά ζητήθηκε να απαντηθεί εάν οι ερωτώμενοι καταλάβαιναν τους όρους «καταφύγιο», «εκκένωση», «εγκλεισμός», «έκτακτη ανάγκη» και «καταστροφή». Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια βελτίωσης.

Σε ερώτηση που έγινε σε συγγενείς και φροντιστές Ατόμων με Αναπηρία (ΑμεΑ) και σε άτομα με αναπηρία, για το αν είναι ενήμεροι για τους ισχύοντες νόμους και κανονισμούς διαχείρισης κρίσεων, το μεγαλύτερο ποσοστό απάντησε αρνητικά. Στην αλβανική πλευρά ωστόσο, οι ερωτηθέντες ανέφεραν καλή κατανόηση των όρων που σχετίζονται με την έκτακτη ανάγκη.

Σε ερώτηση σχετικά με το αν είναι ενήμεροι για την διαχείριση κρίσεων σε εθνικό επίπεδο, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό τόσο στην ελληνική όσο και στην αλβανική πλευρά, απάντησε αρνητικά.

Σε ερώτηση για το αν υπάρχει σχέδιο διαχείρισης κρίσεων ή έκτακτης ανάγκης στην περιοχή όπου κατοικούν, πάνω από τους μισούς και στις δύο πλευρές απάντησαν αρνητικά. Το στοιχείο αυτό βέβαια δεν αναιρεί το γεγονός της ύπαρξης σχεδίου. Υπογραμμίζει απλά την έλλειψη ενημέρωσης.

Για το αν υπάρχει ατομικό σχέδιο για τις καταστροφές σε επίπεδο κοινότητας στην περιοχή που κατοικούν ΑμεΑ το μεγαλύτερο ποσοστό στο σύνολο της διασυνοριακής ζώνης δήλωσε ότι δεν διαθέτει κάποιο ατομικό σχέδιο. , ποσοστό σχεδόν διπλάσιο όσων δήλωσαν ότι έχουν κάποιο τέτοιο σχέδιο.

Από τα άτομα εκείνα τα οποία απάντησαν πως δεν έχουν κάποιο ατομικό σχέδιο σε περίπτωση φυσικής καταστροφής, το μεγαλύτερο ποσοστό δήλωσε πως ο λόγος που δεν διαθέτουν ένα τέτοιο σχέδιο είναι διότι δεν το έχουν σκεφτεί, ενώ αμέσως επόμενος

λόγος είναι διότι δεν γνωρίζουν πως να το διαμορφώσουν. Επιπλέον, στην αλβανική πλευρά οι μισοί περίπου δήλωσαν ότι δεν τις έχουν οικονομικές πηγές για την ανάπτυξη ενός προσωπικού σχεδίου.

Στα άτομα εκείνα τα οποία απάντησαν πως δεν διαθέτουν κάποιο ατομικό σχέδιο για τις καταστροφές στην περιοχή τους, δόθηκε η επιπλέον ερώτηση για το αν θα αισθανόντουσαν ασφαλείς με το να διέθεταν ένα ατομικό σχέδιο. Εύλογα, το αποτέλεσμα της έρευνας στην συγκεκριμένη ερώτηση δείχνει πως η μεγάλη πλειοψηφία των ερωτηθέντων και στις δύο πλευρές των συνόρων θα ένιωθαν ασφαλείς, ενώ ένα ελάχιστο δεν θα ένιωθε κάποια ασφάλεια.

Ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των ΑΜΕΑ και των φροντιστών / συγγενών των Ατόμων με Αναπηρία δήλωσε ότι δεν έχει επηρεαστεί από κάποια φυσική καταστροφή. Εκείνοι οι οποίοι απάντησαν πως έχουν επηρεαστεί από φυσικές καταστροφές, δήλωσαν ότι οι καταστροφές αυτές προκλήθηκαν με τη σειρά από σεισμό, πλημμύρα, καταιγίδες, επιδημία, πυρκαγιά, ξηρασία και ισχυρή χιονόπτωση.

Σε σχέση με το επίπεδο γνώσεων για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, παρατηρήθηκε ότι οι περισσότεροι ερωτηθέντες έχουν επαρκείς γνώσεις σχετικά με τον σεισμό και τις πυρκαγιές. Επίσης, σημαντικό ποσοστό δήλωσε ότι έχουν γνώσεις σχετικά με τις πλημμύρες και την ξηρασία.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, δεν γνωρίζει πως να προετοιμαστεί προσωπικά για ενδεχόμενες καταστροφές που πιθανόν να λάβουν χώρα στο μέλλον. Αυτό γίνεται περισσότερο αντιληπτό, καθώς ένα πολύ μικρό ποσοστό των ερωτηθέντων έχει εγγραφεί σε κάποιον φορέα για σχέδιο έκτακτης ανάγκης ή έχει λάβει ειδική εκπαίδευση ή ακόμα έχει ενημερωθεί για την πολιτική προστασία σχετικά με τα ΑμεΑ.

Παρά την έλλειψη ενημέρωσης και ατομικού σχεδίου, υπάρχει ωστόσο μια κατ' αρχήν προετοιμασία για περίπτωση έκτακτης ανάγκης, στα πολύ βασικά (νερό και τρόφιμα) αλλά όχι και σε ορισμένες άλλες χρήσιμες βοήθειες στην περίπτωση κρίσιμης κατάστασης (πχ σφυρίχτρα, φακός, φάρμακα κλπ).

Στο ενδεχόμενο εύκολης ή δύσκολης εκκένωσης μετά από μία καταστροφή, οι απαντήσεις στην ελληνική πλευρά είναι σχεδόν ισοδύναμες, ενώ στην αλβανική πλευρά η πλειοψηφία φαίνεται ότι μπορεί να εκκενωθεί με πολλή δυσκολία, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό δεν μπορεί να εκκενωθεί καθόλου.

Το μεγαλύτερο μέρος των ερωτηθέντων απάντησαν ότι δεν θα μπορούσαν σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης να εγκαταλείψουν μόνοι τους το χώρο στον οποίο βρίσκονται, εάν δεν υπάρχει κάποιο άτομο που μπορεί να τους βοηθήσει.

Στο ερώτημα ποιος είναι αυτός που θα μπορούσε να τους βοηθήσει, η συντριπτική πλειοψηφία, έδωσε την εύλογη απάντηση πως θα ήταν κάποιος από το οικογενειακό περιβάλλον.

Αναφορικά με τον τύπο υποστήριξης/βοήθειας, τα υψηλότερα ποσοστά συγκέντρωσαν η οικονομική υποστήριξη πρωτίστως, η στέγαση, η ένδυση, η ψυχολογική υποστήριξη και η τροφή. Συνεπώς, αντιληπτό γίνεται ότι, μετά από κάθε καταστροφή οι άνθρωποι θα πρέπει να βοηθηθούν με πολλούς τρόπους όχι μόνο με υλικά μέσα, αλλά και ψυχολογικά προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις συνέπειες της καταστροφής.

Το υψηλότερο ποσοστό των ερωτηθέντων ατόμων με αναπηρία (ή οι υποστηρικτές τους) δήλωσαν ότι πρωτίστως η τοπική αρχή ήταν αυτή που τους βοήθησε στην διαχείριση καταστροφών και στη συνέχεια η κυβέρνηση και οι εθελοντικές οργανώσεις. Από τα παραπάνω κατανοητό γίνεται ότι, τόσο οι τοπικές αρχές όσο και η κυβέρνηση βοηθούν πλέον έμπρακτα μέσω οργανωμένων σχεδίων την κοινότητα των ΑμεΑ σε περιπτώσεις καταστροφών.

Η δυνατότητα πρόσβασης σε πληροφορία σε περίπτωση φυσικής καταστροφής χαρακτηρίστηκε στις περισσότερες περιπτώσεις μέτρια και ένα μικρότερο ποσοστό ως καλή. Γενικά, θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι, οι πολίτες είναι σχετικά ευχαριστημένοι με την υπάρχουσα δυνατότητα πρόσβασης στις πληροφορίες, καθώς αθροίζοντας τις επιλογές μέτρια, καλή και πολύ καλή προκύπτει ένα αρκετά ικανοποιητικό ποσοστό και στις δύο πλευρές των συνόρων.

Στο ερώτημα ποια είναι η καλύτερη πηγή πληροφόρησης κατά τη διάρκεια έκτακτης ανάγκης οι περισσότεροι από τους ερωτώμενους υποστήριξαν ότι είναι το τηλέφωνο και η τηλεόραση. Από την άλλη, το ραδιόφωνο και οι δημόσιες συναυλίες συγκεντρώνουν ένα μικρότερο ποσοστό. Αντιλαμβανόμαστε, έτσι, ότι αν και το τηλέφωνο είναι πρώτο στις προτιμήσεις, γενικά οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι όλα τα μέσα είναι εν δυνάμει καλές πηγές πληροφόρησης (εκτός ίσως από τις εφημερίδες).

Συμπεράσματα

Συνολικά, λαμβάνοντας υπόψιν τις απαντήσεις του κοινού τα αποτελέσματα της έρευνας μας δείχνουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των φροντιστών και συγγενών των ΑμεΑ δεν είναι ενήμερο για την διαχείριση κρίσεων, καθώς επίσης δεν διαθέτει κάποιο γενικό ή ατομικό σχέδιο έκτακτης ανάγκης. Ωστόσο αν είχαν ένα, θα ένιωθαν περισσότερο ασφαλείς. Ο λόγος που δεν διαθέτουν κάποιο ατομικό σχέδιο είναι διότι είτε δεν το έχουν σκεφτεί, είτε δεν γνωρίζουν πως να το διαμορφώσουν. Τέλος, οι περισσότεροι δεν είναι προετοιμασμένοι για ενδεχόμενες καταστροφές αλλά ευτυχώς ελάχιστοι ήταν αυτοί που υπέστησαν, κυρίως λόγω σεισμών και πλημμυρών.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι τα άτομα με αναπηρία βασίζονται περισσότερο στο οικογενειακό τους περιβάλλον, για να τους βοηθήσει σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης και θεωρούν την οικονομική υποστήριξη ως την σημαντικότερη βοήθεια που θα μπορούσαν να λάβουν μετά από κάποια καταστροφή. Επίσης, οι τοπικές αρχές και η κυβέρνηση παρουσιάζονται οργανωμένες με σχέδια αντιμετώπισης για τέτοιες περιπτώσεις, χωρίς όμως το κοινό που μας ενδιαφέρει να έχει πλήρη ενημέρωση. Τέλος, η εν λόγω κοινότητα είναι αρκετά ικανοποιημένη με την υπάρχουσα δυνατότητα πρόσβασης στην πληροφορία σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

Επίσης, συμπεραίνουμε συνοπτικά ότι:

- ⇒ Υπάρχει σοβαρό θέμα έλλειψης ενημέρωσης ακόμα και για απλά αλλά σημαντικά θέματα, όπως ο ευρωπαϊκός αριθμός έκτακτης ανάγκης
- ⇒ Οι τηλεφωνικές επικοινωνίες, τα ΜΜΕ συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών και το διαδίκτυο είναι πλέον οι πιο κατάλληλες πηγές ενημέρωσης για τη μεγάλη πλειοψηφία
- ⇒ Οι δια ζώσης ενημερώσεις είναι εξαιρετικά σημαντικές και αποτελεσματικές
- ⇒ Τα θέματα της Πολιτικής Προστασίας, τόσο σημαντικά για την ασφάλεια των πολιτών και μάλιστα των ΑμεΑ, δεν είναι ξεκαθαρισμένα στη συνείδηση των πολιτών, στο βαθμό που θα έπρεπε, στοιχείο που αυξάνει το ευάλωτο των ΑμεΑ.
- ⇒ Η Πολιτεία (συνεπώς και η Αυτοδιοίκηση) και οι οργανώσεις των ΑμεΑ έχουν καταβάλει προσπάθειες, οι οποίες όμως μόνο εν μέρει έχουν αποδώσει.

Interreg - IPA CBC
Greece - Albania
4PLUS

Project
4PLUS

Del. 3.1.1

Joint Cross-Border Study

Final Report

Version 1.0 • December, 2020

Introduction

The purpose of this study is to assess the extent to which People with Disabilities are included in civil protection and disaster risk reduction procedures in the cross-border area of the Interreg IPA CBC Greece-Albania 2014-2020 Program. In addition, the research aims to assess the level of awareness among people with disabilities of society in relation to the needs, real risks and types of exclusion faced by people with disabilities in times of risk of natural disasters. The reference area from the Albanian side covers four (4) regions (Vlora, Berat, Korca, Gjirokaster) and from the Greek side eleven (11) Regional Units (Grevena, Kastoria, Florina, Ioannina, Arta, Preveza, Thesprotia, Corfu, Kefallinia, Zakynthos and Lefkada). The telephone survey was conducted on men and women over the age of 17, with random stratified sampling, according to the population ratios of each district with ex-post weightings by gender and age. In particular, stratification disability in the following areas: (a) Seeing, (b) Hearing, (c) Mobility, (d) Perception, (e) Self-care, (f) Communication.

Civil Protection & Disability in Albania

The basic law on civil protection in Albania is Law 45/2019 which replaced the previous law on emergency situations in 2001. All individual laws, strategies, plans and activities at national, regional, and municipal level should be harmonized respectively with law 45/2019. The National Policy Emergency Plan (2004) and the Disaster Risk Assessment in Albania (2003) are still in force. The law 45/2019 states also the need for establishing an integrated information system that serves to both planning and preparation, on one side, and to coping with crisis and recovery after crisis, on the other. This information, together with early warning systems, should feed the risk assessment process in particular, and should be updated continuously and timely for stakeholders to undertake risk simulations.

In terms of institutions and instruments, the law no. 45/2019 defines proportionally equal responsibilities for the national, regional and local institutions.

There is a principle of hierarchy and harmonisation among the institutions and planning instruments. Hence, the ministry responsible for civil protection (through the relevant agency), the Prefectures and Municipalities should all undertake risk assessments and prepare risk reduction strategies and plans for civil emergencies for their respective territories.

Furthermore, the law defines a period of two years from its entry in force for the preparation of local risk assessments and three years for the local risk reduction strategies and emergency plans.

The Albanian Armed Forces, the state police, the fire protection and rescue service and the emergency medical services are the main operational structures for disaster relief. The General Directorate of State Reserves provides goods and equipment in case of disasters.

The four main dangers affecting Albania are earthquakes, floods, forest fires and landslides. Other hazards include blizzards, droughts, extreme temperatures, epidemics, avalanches, technological hazards (eg dam explosions) and thunderstorms.

Evidence shows that people with disabilities are not yet fully integrated into Albanian society. In recent years, however, a number of legislative initiatives have been adopted in Albania related to the protection of the rights of persons with disabilities. The latest national strategy for people with disabilities 2016-2020 promotes the integration of people with disabilities into Albanian society, the prevention of discrimination and the elimination of any obstacles to access to public services and the fulfillment of their rights.

In 2014, Albania became a candidate country for EU membership and ratified the United

Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities. It also drafted a policy paper on the social inclusion (PDSI 2016-2020) of people with disabilities. However, Albania still faces significant challenges in removing barriers to accessibility and protecting people with disabilities in the event of a disaster.

Independent mobility on roads and sidewalks is impossible for wheelchair users, very few sidewalks have been adapted to disability, and public transport remains inaccessible. At the same time, only a small number of apartments for people with disabilities are available for rent or purchase, and they will have to spend extra money to make adjustments, such as ramps, etc. The textbooks for general schools do not exist in Braille or audio format. In addition, government websites and portals are not easily accessible to people who need high font or high contrast or have hearing problems.

Disaster preparedness and emergency response plans in Albania are usually designed for people without reduced mobility, for whom escape or rescue includes walking, running, driving, sightseeing, hearing and responding quickly to instructions. To date, the information and support needs of these groups have not been studied or addressed by current local, regional and national civil protection plans, leaving this category of citizens exposed to multiple risks.

In the general population, people with disabilities and older people may be less able to perceive the risks so that they can react to crisis situations. As can be seen from the recent dramatic earthquake experience in November 2019 in Albania, people with disabilities and the elderly are at greater risk in the event of disasters of any typology.

People with disabilities are often unrecognized before, during and after an emergency. Lack of detailed data and systematic identification of people with disabilities arise during risk and needs assessments, including those carried out during the recovery phase. This can be even more difficult for people with disabilities among evacuated or displaced communities. As a result, they may not have the opportunity to participate and benefit from vulnerability and preparedness measures. If not recognized and registered, people with disabilities also do not receive a range of services, including their basic rights to food, water, shelter, and clothing.

Civil Protection & Disability in Greece

In Greece, Civil Protection was institutionalized as a distinct function by Law 2344/1995 (Government Gazette 212 / tA / 11 - 10 - 1995). In 2002, with Law 3013/2002 (Government Gazette 102 / tA / 01-05-2002), the institution was upgraded, the purpose and objectives were redefined according to modern data, and the Civil Protection System of the country was established. In 2010 the State through the restructuring of the administrative structure of the country and the implementation of "Kallikrates" (Law 3852/2010) created new data in the field of business planning for natural, technological, or other disasters, due to the change in responsibilities (spatial and institutional) and resources (human resources and resources) in the new administrative structures. The responsibilities of the Municipalities for the civil protection include the coordination and the supervision of the actions of Civil Protection in terms of the prevention, the readiness, the confrontation, the restoration within the limits of the Local Authority of the first level. The Operational Plans for emergency and response to natural disasters are established by the same law (article 63, Law 3852/2010).

After systematic work, the National Action Plan for the Rights of Persons with Disabilities was completed, in accordance with the guidelines of the United Nations based on Article 69 of Law 4488/2017. The National Action Plan is first and foremost an implementation of the executive function of the state, as established for the first time by law 4622/2019, given that it composes, in a single policy umbrella, actions by all ministries that reasonably continue, according to their competence, in the special debt that the state owes to Persons with Disabilities. In this way, the constitutional requirement of Article 21 (6) is guaranteed, which guarantees that Persons with Disabilities have the right to enjoy measures that ensure their autonomy, professional integration, and participation in the social, economic and political life of the country.

In addition, the current National Action Plan creates a new model of strategy development through the interaction of national and international human rights law. Particular account was taken of the European Convention on Human Rights, as interpreted by the Strasbourg Court, as well as the Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRD) the exclusive view of its subject as an individual, independent of the state (the right to be left alone), in a more sincere and informed than human experience perception of him as a person in need and as a social being.

However, the findings of empirical research show that people with disabilities continue to be discriminated against in relation to other members of society in terms of travel,

employment, access to education, access to health, access to information and protection against natural disabilities disasters. It is positive, however, that the last decade has seen a significant improvement in the treatment of people with disabilities by the State.

The assessment is that the education system in Greece contributes to the elimination of discrimination against People with Disabilities (PwDs) through the awareness of students, while in the workplace the feeling is clearer that there is discrimination against People with Disabilities (PwDs).

The main accessibility problems for People with Disabilities (PwDs) are mainly encountered on the roads and sidewalks with a percentage and in public transport. Another significant lack of easy access for the disabled is seen in public services with a percentage.

A significant percentage of the population believes that People with Disabilities (PwDs) are treated with pity and prejudice by society, while a small percentage believe that PwDs are treated with charity and rejection. Parity, on the other hand, is something that is difficult to distinguish between society.

A large percentage believe that their municipality does not try hard enough to offer the best possible accessibility to people with disabilities. There is, however, a (small) percentage of citizens who claim the opposite and believe that the municipality is doing its best.

The vast majority of citizens believe that the efforts of the State through raising public awareness help to eliminate prejudices about people with disabilities. On the other hand, when asked if the TV shows contribute to this work, the findings are not encouraging.

The largest percentage of those who know the civil protection services is concentrated in the Police, the Fire Service and EKAV. The Civil Protection Service of the Municipality is also quite well known. Small percentages are collected by the Civil Protection Service of the Region, the Earthquake Protection Organization and the Welfare.

The vast majority of people with disabilities seem to know the telephone numbers of the police, EKAV and the fire brigade. In general, people are aware of these basic phones and can easily refer to them in case of need. Finally, a small percentage seemed to be aware of the European emergency number.

Regarding the living conditions of the disabled, half of the population seems to receive care from the family, while only a small percentage stated that there is professional home care / support. This may be due to the lack of qualified staff for such work or to the general financial situation of the place (or both).

The support needed for your daily life has to do mainly with moving out of the house, preparing meals, personal care and taking or reminding to take medication.

The type of assistive technology, or fixed necessary equipment, appears to be primarily a walker, walking stick, crutch, and secondarily spectacles and 'wheelchair, or special wheelchair or scooter.

Needs & Challenges

The investigation of the daily support needs of people with disabilities found that the high degree of necessity for moving out of the house, preparing meals, personal care (washing, dressing) and taking or reminding to take medication.

Looking for the kind of assistive technology or fixed equipment that people with disabilities need, the results showed primarily Walker, cane, crutch. They were followed by eyeglasses, a wheelchair, a shower chair, a high-tech communication device, hearing aids and a ramp.

The majority of people with disabilities on both sides live on the ground floor or 1st floor. However, there is a small percentage who live on a higher floor, making it much more difficult to escape in an emergency.

An element of optimism, which may reflect some improvement in the living conditions of the disabled on the Greek side, is the finding that the vast majority, when asked if they feel excluded from social life, answered in the negative. On the Albanian side, the majority have stated that they feel excluded from social life and have difficulty participating in social events or interacting with many people.

Those who answered that they feel excluded from social life either because of their disability or because of the financial difficulties they face.

Preparedness Level

The research in this section aimed to assess the respondents' knowledge of the terminology used to refer to emergencies, existing laws / plans / strategies at local and national level, and their knowledge of what to do in case of emergency or disaster.

On the Greek side, it was found that in the unfortunate event of a disaster or emergency, 2 out of 3 will feel helpless and may be in danger only from the lack of information. A satisfactory percentage stated that they have some knowledge regarding the prevention of natural disaster and the location of a shelter. The results showed that there is significant room for improvement.

The Albanian side was asked to answer whether the respondents understood the terms "shelter", "evacuation", "confinement", "emergency" and "disaster"; respondents indicated a good understanding of the terms related to the emergency.

When asked about relatives and caregivers of People with Disabilities (PWDs) and people with disabilities, whether they are aware of current laws and crisis management regulations, the majority said no.

Asked if they are aware of crisis management at the national level, a fairly large percentage on both the Greek and Albanian sides answered in the negative.

Asked if there was a crisis or emergency management plan in the area where they live, more than half on both sides said no. This element of course does not negate the fact of the existence of a plan. It simply emphasizes the lack of information.

As to whether there is an individual plan for community-level disasters in the area where the disabled live, the largest percentage in the whole cross-border zone stated that they do not have an individual plan, almost double the percentage of those who stated that they have such a plan.

Of those who answered that they do not have an individual plan in case of natural disaster, the largest percentage stated that the reason they do not have such a plan is because they have not thought about it, while the next reason is because they do not know how to formulate it. In addition, on the Albanian side, about half said they did not have the financial resources to develop a personal plan.

Those who said they did not have an individual disaster plan in their area were asked the additional question of whether they would feel safe with an individual plan. Reasonably,

the result of the survey in this question shows that most respondents on both sides of the border would feel safe, while a small number would not feel safe.

A very large percentage of people with disabilities and carers / relatives of People with Disabilities stated that they have not been affected by a natural disaster. Those who responded that they have been affected by a natural disaster stated that these disasters were caused by an earthquake, a flood, storms, epidemics, fires, droughts and heavy snowfall.

Regarding the level of knowledge for dealing with natural disasters, it was observed that most respondents have sufficient knowledge about earthquakes and fires. Also, a significant percentage stated that they have knowledge about floods and droughts.

The majority of respondents do not know how to personally prepare for possible disasters that may occur in the future. This is becoming more apparent, as a very small percentage of respondents have registered with an emergency plan organization or received special training or even been informed about civil disability protection.

Despite the lack of information and individual plan, however, there is in principle an emergency preparation, in the very basic (water and food) but not in some other useful help in case of a critical situation (e.g. whistle, flashlight, medicines, etc.).

In the event of easy or difficult evacuation after a disaster, the answers on the Greek side are almost equivalent, while on the Albanian side the majority seems to be able to evacuate with great difficulty, while a smaller percentage can not be evacuated at all.

Most of the respondents answered that they could not leave the place where they are in case of emergency, if there is no person who can help them.

When asked who could help them, the vast majority gave the reasonable answer that it would be someone from the family environment.

Regarding the type of support / assistance, the highest percentages were collected primarily financial support, housing, clothing, psychological support and food. Therefore, it is understood that, after each disaster, people will have to help in many ways, not only materially, but also psychologically in order to deal with the consequences of the disaster.

The highest percentage of respondents with disabilities (or their supporters) stated that it was primarily the local authority that helped them manage disasters and then the government and voluntary organizations. From the above it is understood that both the local authorities and the government are now actively helping the disabled community through organized projects in cases of disasters.

The ability to access information in the event of a natural disaster was described in most cases as moderate and a smaller percentage as good. In general, we could say that citizens are relatively satisfied with the existing access to information, as the sum of the mediocre, good, and very good options results in a fairly satisfactory percentage on both sides of the border.

When asked what the best source of information during an emergency is, most respondents said it was the telephone and television. On the other hand, radio and public meetings account for a smaller percentage. We understand, therefore, that although the telephone is first in the preferences, the participants generally consider that all days are potentially good sources of information (except perhaps in the newspapers).

Conclusions

Overall, considering the responses of the public, the results of our research show that most caregivers and relatives of the disabled are not aware of crisis management, as well as do not have a general or individual emergency plan. However, if they had one, they would feel safer. The reason they do not have an individual plan is because they either have not thought about it or do not know how to formulate it. Finally, most are not prepared for possible disasters but fortunately few were affected, mainly due to earthquakes and floods.

In conclusion, we could argue that people with disabilities rely more on their family environment to help them in an emergency and consider financial support to be the most important help they could receive after a disaster. Also, the local authorities and the government are presented with organized plans for dealing with such cases, but without the public we are interested in being fully informed. Finally, this community is quite satisfied with the existing access to information in case of emergency.

We also briefly conclude that:

- ⇒ There is a serious lack of information even on simple but important issues, such as the European emergency number
- ⇒ Telephone, media, electronic media and the internet are now the most appropriate sources of information for the vast majority
- ⇒ Lifetime updates are extremely important and effective
- ⇒ The issues of Civil Protection, so important for the safety of citizens and even of the disabled, are not clarified in the consciousness of the citizens, to the extent they should be, an element that increases the vulnerability of the disabled.
- ⇒ The State (hence the Local Government) and the organizations of the disabled have made efforts, but which have only partially paid off.

Projekti
4PLUS

Del. 3.1.1

Studim i Përbashkët Ndërkufitar

Raporti Final

Versioni 1.0 • Dhjetor, 2020

Hyrje

Qëllimi i këtij studimi është të vlerësojë shkallën e përfshirjes së personave me aftësi të kufizuara (PAK) në shërbimin e mbrojtjes civile dhe në procedurat e zvogëlimit të rrezikut nga fatkeqësitë natyrore, në zonën ndërkufitare të Programit Interreg IPA CBC Greqi-Shqipëri 2014-2020. Për më tepër, studimi synon të vlerësojë shkallën e ndërgjegjësimit e personave me aftësi të kufizuara në lidhje me nevojat, rreziqet reale dhe llojet e përjashtimeve me të cilat ata përballen në kohën e rreziqeve nga fatkeqësitë natyrore. Zona e zbatimit të projektit nga pala shqiptare përfshin katër (4) rajone (Vlorë, Berat, Korçë dhe Gjirokastër) dhe nga pala greke njëmbëdhjetë (11) njësi rajonale (Grevena, Kastoria, Florina, Janina, Arta, Preveza, Thesprotia, Korfuzi, Kefallinia, Zakynthos dhe Lefkada). Anketimi përmes telefonatave u krye tek burrat dhe gratë mbi moshën 17 vjeç, me një kampionim të shtresuar rastësor, në përputhje me raportet e popullsisë të çdo rajoni ponderuar sipas gjinisë dhe moshës. Në veçanti, shtresëzimi është kryer sipas aftësisë së kufizuar në fushat e mëposhtme: (a) Shikim, (b) Dëgjim, (c) Lëvizshmëri, (d) Perceptim, (e) Kujdesi ndaj vetvetes, (f) Komunikim.

Mbrojtja civile dhe aftësia e kufizuar në Shqipëri

Ligji bazë për mbrojtjen civile në Shqipëri është Ligji 45/2019, i cili zëvendësoi ligjin e mëparshëm atë të 2001 për emergjencat. Të gjitha ligjet sektoriale, strategjitë, planet dhe aktivitetet në nivel kombëtar, rajonal dhe bashkiak duhet të harmonizohen përkatësisht me ligjin 45/2019. Plani Kombëtar i Emergjencave Civile (2004) dhe Vlerësimi i Rreziqeve nga Fatkeqësitë në Shqipëri (2003) janë ende në fuqi. Ligji 45/2019 përcakton gjithashtu nevojën për krijimin e një sistemi të integruar informacioni që shërben si për planifikimin dhe përgatitjen, nga njëra anë, ashtu edhe për të përballuar emergjencat dhe rimëkëmbjen pas emergjencave, nga ana tjetër. Ky informacion, së bashku me sistemet e paralajmërimit të hershëm, duhet të furnizojnë procesin e vlerësimit të rrezikut në veçanti, dhe duhet të përditësohen vazhdimisht dhe në kohë që palët e interesuara të ndërmarrin simulime të rrezikut.

Për sa i përket institucioneve dhe instrumenteve, ligji nr. 45/2019 përcakton përgjegjësitë proporcionalisht të barabarta për institucionet kombëtare, rajonale dhe lokale.

Ekziston një parim i hierarkisë dhe harmonizimit midis institucioneve dhe instrumenteve të planifikimit. Kështu, ministria përgjegjëse për mbrojtjen civile (përmes agjencisë përkatëse), Prefekturat dhe Bashkitë duhet të ndërmarrin të gjithë vlerësime të rreziqeve dhe të përgatisin strategji dhe plane për zvogëlimin e rrezikut për emergjencat civile në territoret e tyre përkatëse.

Prefekti i Qarkut dhe Agjencia Kombëtare e Mbrojtjes Civile duhet të verifikojnë vlerësimet lokale të rrezikut dhe planet e emergjencave civile. Për më tepër, ligji përcakton një periudhë prej dy vjetësh nga hyrja në fuqi për përgatitjen e vlerësimeve lokale të rrezikut dhe tre vjet për strategjitë lokale të zvogëlimin të rrezikut dhe planet e emergjencës.

Forcat e Armatosura Shqiptare, policia e shtetit, shërbimi i mbrojtjes nga zjarri dhe shpëtimit si dhe shërbimet e emergjencës mjekësore janë strukturat kryesore operacionale për lehtësimin e katastrofave. Drejtoria e Përgjithshme e Rezervave të Shtetit siguron produktet bazë dhe pajisje të nevojshme në rast fatkeqësish.

Katër rreziqet kryesore që prekin Shqipërinë janë tërmetet, përmytjet, zjarret në pyje dhe rrëshqitjet e tokës. Rreziqet e tjera përfshijnë stuhitë e dëborës, thatësira, temperatura ekstreme, epidemi, ortekë, rreziqe teknologjike (p.sh. shpërthime digash) dhe stuhi.

Të dhënat tregojnë se personat me aftësi të kufizuara nuk janë ende plotësisht të integruar në shoqërinë shqiptare. Megjithatë, në vitet e fundit, një numër nismash ligjore janë miratuar në Shqipëri në lidhje me mbrojtjen e të drejtave të personave me aftësi të

kufizuara. Strategjia e fundit kombëtare për personat me aftësi të kufizuara 2016-2020 promovon integrimin e tyre në shoqërinë shqiptare, parandalimin e diskriminimit dhe eliminimin e çdo pengese për aksesin në shërbimet publike dhe përmbushjen e të drejtave të tyre.

Në 2014, Shqipëria u bë vend kandidat për anëtarësimin në Bashkimin Evropian dhe ratifikoi Konventën e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara. Gjithashtu, është hartuar një dokument politikash për përfshirjen sociale (PDSI 2016-2020) të personave me aftësi të kufizuara. Megjithatë, Shqipëria ende përballet me sfida të rëndësishme në heqjen e pengesave në aksesin dhe mbrojtjen e personave me aftësi të kufizuara në rast fatkeqësish.

Lëvizja e pavarur në rrugë dhe trotuare është e pamundur për përdoruesit e karrocave, shumë pak trotuare janë përshtatur për personat me aftësi të kufizuara ndërsa transporti publik mbetet i paarritshëm. Në të njëjtën kohë, vetëm një numër i vogël i apartamenteve për personat me aftësi të kufizuara janë në dispozicion për qira ose blerje, megjithatë do duhen bërë shpenzime shtesë për rregullime, si p.sh. rampa, etj. Librat shkollorë për shkollat e përgjithshme nuk ekzistojnë në formatin Braille ose format audio. Për më tepër, faqet e internetit dhe portalet qeveritare nuk janë lehtësisht të arritshme për personat me aftësi të kufizuar që kanë nevojë për madhësi shkrimi të caktuara ose kontraste më të larta, ose për ata që kanë probleme me dëgjimin.

Planet e gatishmërisë ndaj fatkeqësive natyrore dhe reagimit ndaj emergjencave në Shqipëri zakonisht hartohen për persona të shëndetshëm, për të cilët largimi ose shpëtimi përfshin ecjen, vrapimin, drejtimin e makinës, pamjet, dëgjimin dhe reagimin e shpejtë ndaj udhëzimeve. Deri më sot, nevojat për informacion dhe mbështetje të grupeve të personave me aftësi të kufizuara nuk janë studiuar ose adresuar nga planet aktuale të mbrojtjes civile lokale, rajonale dhe kombëtare, duke e lënë këtë kategori të qytetarëve të ekspozuar ndaj rreziqeve të shumta.

Në popullatën e përgjithshme, personat me aftësi të kufizuara dhe personat e moshuar mund të jenë më pak të aftë të perceptojnë rreziqet, në mënyrë që ata të reagojnë ndaj rasteve emergjente. Siç mund të shihet nga përvoja e fundit dramatike e tërmetit në nëntor të vitit 2019 në Shqipëri, personat me aftësi të kufizuara dhe të moshuarit janë më të rrezikuar në rast të katastrofave natyrore të çdo tipologjie.

Shpesh, personat me aftësi të kufizuara nuk evidentohen para, gjatë dhe pas një emergjence. Mungesa e të dhënave të hollësishme dhe identifikimi sistematik i personave me aftësi të kufizuara linden gjatë vlerësimit të rrezikut dhe nevojave, përfshirë ato të kryera gjatë fazës së rimëkëmbjes. Kjo mund të jetë edhe më e vështirë për personat me aftësi të kufizuara midis komuniteteve të evakuara ose të zhvendosura. Si rezultat, ata

mund të mos kenë mundësi të marrin pjesë dhe të përfitojnë nga masat e cenueshmërisë dhe gatishmërisë. Nëse nuk njihen dhe regjistrohen, personat me aftësi të kufizuara nuk marrin një sërë shërbimesh, përfshirë të drejtat e tyre themelore për ushqim, ujë, strehim dhe veshje.

Mbrojtja civile dhe aftësia e kufizuar në Greqi

Në Greqi, mbrojtja civile u vendos si një funksion i veçantë me ligjin 2344/1995 (Gazeta e Qeverisë 212 / tA / 11 - 10 - 1995). Në vitin 2002, me ligjin 3013/2002 (Gazeta e Qeverisë 102 / tA / 01-05-2002), institucioni u modernizua, qëllimi dhe objektivat u ripërcaktuan sipas të dhënave moderne të gjeneruara si dhe u themelua Sistemi i Mbrojtjes Civile në vend. Në vitin 2010, shteti përmes ristrukturimit të strukturës administrative të vendit dhe zbatimit të "Kallikrates" (Ligji 3852/2010) krijoi të dhëna të reja në fushën e planifikimit të biznesit për fatkeqësi natyrore, teknologjike ose fatkeqësi të tjera, për shkak të ndryshimit të përgjegjësive (hapësinore dhe institucionale) dhe burimeve (burimet njerëzore dhe financiare) në strukturat e reja administrative. Përgjegjësitë e bashkive për mbrojtjen civile përfshijnë bashkërendimin dhe mbikëqyrjen e veprimeve të mbrojtjes civile në drejtim të parandalimit, gatishmërisë, ballafaqimit, rivendosjes brenda kufijve të autoritetit lokal të nivelit të parë. Planet operative për emergjencat dhe reagimi ndaj katastrofave natyrore përcaktohen me të njëjtin ligj (neni 63, Ligji 3852/2010).

Pas një pune sistematike, Plani Kombëtar i Veprimit për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara u përfundua, në përputhje me udhëzimet e Kombeve të Bashkuara bazuar në nenin 69 të Ligjit 4488/2017. Plani Kombëtar i Veprimit është para së gjithash një zbatim i funksionit ekzekutiv të shtetit, siç përcaktohet për herë të parë me ligjin 4622/2019, duke pasur parasysh se ai përmban, në një ombrellë të vetme politike, veprimtaritë e të gjitha ministrive që vazhdojnë sipas kompetencave të tyre, në detyrimin e veçantë që shteti u ka personave me aftësi të kufizuara. Në këtë mënyrë, garantohet kërkesa kushtetuese e Nenit 21 (6), i cili garanton se Personat me Aftësi të Kufizuara kanë të drejtë të gëzojnë masa që sigurojnë autonominë e tyre, integrimin profesional dhe pjesëmarrjen në jetën shoqërore, ekonomike dhe politike të vendit.

Për më tepër, Plani aktual Kombëtar i Veprimit krijon një model të ri të zhvillimit të strategjisë përmes ndërveprimit të ligjit kombëtar dhe ndërkombëtar për të drejtat e njeriut. Një vëmendje e veçantë u mor nga Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut, siç interpretohet nga Gjykata e Strasburgut, si dhe Konventa për të Drejtat e Personave me Aftësi të Kufizuara; vlerësimi si një individ, i pavarur nga shteti (e drejta për tu kujdesur vetëm), në një perceptim më të sigurt dhe të informuar sesa përvoja njerëzore për të si një person në nevojë dhe si një qenie shoqërore.

Sidoqoftë, gjetjet e hulumtimeve empirike tregojnë se personat me aftësi të kufizuara vazhdojnë të diskriminohen në raport me anëtarët e tjerë të shoqërisë për sa i përket udhëtimit, punësimit, aksesit në arsim, aksesit në shëndetësi, qasjes në informacion dhe

mbrojtjes ndaj fatkeqësive natyrore dhe katastrofave. Megjithatë, është për tu vlerësuar, që dekada e fundit ka parë një përmirësim të dukshëm në trajtimin e personave me aftësi të kufizuara nga shteti.

Nga vlerësimi vërehet se sistemi arsimor në Greqi kontribuon në eliminimin e diskriminimit ndaj personave me aftësi të kufizuara (PAK) përmes ndërgjegjësimit të studentëve; ndërsa në vendin e punës vërehet më qartë se ekziston diskriminimi ndaj PAK.

Problemet kryesore të aksesit për PAK hasen kryesisht në rrugë dhe trotuare dhe në transportin publik. Një tjetër mungesë e konsiderueshme e lehtësimit të aksesit për personat me aftësi të kufizuara vërehet në shërbimet publike.

Një përqindje e konsiderueshme e popullsisë besojnë se personat me aftësi të kufizuara trajtohen me keqardhje dhe paragjykim nga shoqëria, ndërsa një përqindje e vogël besojnë se PAK trajtohen me dashamirësi dhe refuzim. Nga ana tjetër, barazia është diçka që është e vështirë të dallohet në tërësi në shoqëri.

Një përqindje e konsiderueshme e popullsisë besojnë se bashkia e tyre nuk përpiket mjaftueshëm, sa të ofrojë një qasje më të mirë për personat me aftësi të kufizuara. Megjithatë, ekziston një përqindje e vogël e tyre që pretendojnë të kundërtën dhe besojnë se bashkia po bën më të mirën për ta.

Një pjesë e konsiderueshme qytetarëve besojnë se përpjekjet e shtetit përmes ndërgjegjësimit të publikut ndihmojnë në eliminimin e paragjykimeve për personat me aftësi të kufizuara. Nga ana tjetër, kur qytetarët u pyetën nëse shfaqjet televizive kontribuojnë në këtë drejtim, përgjigjet nuk ishin inkurajuese.

Përqindja më e madhe e atyre që njohin shërbimet e mbrojtjes civile është përqendruar në shërbimin policor, shërbimin zjarrfikës dhe në Qendrën Kombëtare të Kujdesit ndaj Emergjencave (EKAV). Gjithashtu, Shërbimi i Mbrojtjes Civile në bashki është mjaft i njohur. Nga ana tjetër një përqindje e vogël është e njohur me Shërbimin e Mbrojtjes Civile në Rajon dhe Organizatën për Mbrojtjen nga Tërmeteve dhe për Mirëqenien.

Shumica e personave me aftësi të kufizuara janë shprehur se i njohin numrat e telefonit të policisë, EKAV dhe zjarrfikëses. Në përgjithësi, njerëzit janë të vetëdijshëm mbi këto numra telefoni bazë dhe mund t'u referohen atyre lehtësisht në rast nevojë. Gjithashtu, një përqindje e vogël janë shprehur se janë në dijeni të numrit evropian të emergjencës.

Lidhur me kushtet e jetesës së personave me aftësi të kufizuar, gjysma e popullsisë duket se marrin përkujdesje nga familja, ndërsa vetëm një përqindje e vogël pohuan se marrin përkujdesje / përkrahje profesionale në shtëpi. Kjo mund të jetë për shkak të mungesës së personelit të kualifikuar për një punë të tillë ose për shkak të situatës së përgjithshme financiare të vendit (ose të dyja).

Mbështetja e nevojshme për përditshmërinë ka të bëjë kryesisht me largimin nga shtëpia, përgatitjen e vakteve, përkujdesin personal dhe marrjen ose rikujtimi për të marrë ilaçet.

Lloji i teknologjisë ndihmëse, ose pajisjet e nevojshme fikse, duket se janë kryesisht një ndihmës-shëtitës, shkop për ecje, paterica, si dhe syze, karrocë, karrocë speciale ose skuter.

Nevojat & Sfidat

Evidentimi i nevojave të përditshme për mbështetjen e personave me aftësi të kufizuara zbuloi shkallën e lartë të domosdoshmërisë për lëvizjen jashtë shtëpisë, përgatitjen e vakteve, kujdesin personal (larja, veshja) dhe marrjen ose rikujtimin për të marrë ilaçe.

Duke kërkuar llojin e teknologjisë ndihmëse ose pajisjeve fikse që u duhen personave me aftësi të kufizuara, rezultatet treguan kryesisht nevojën për një ndihmës-shëtitës, bastun, patericë. Gjithashtu, këto të fundit ndiqeshin nga pajisje të tjera si syzet, një karrocë, një karrige dushi, një pajisje komunikimi me teknologji të lartë, aparate dëgjimi dhe rampat.

Shumica e personave me aftësi të kufizuara në të dy zonat ndërkufitare jetojnë në katin përdhes ose katin e 1-të. Sidoqoftë, ekziston një përqindje e vogël që jetojnë në kate më të larta, gjë që e bën shumë më të vështirë largimin në rast emergjence.

Një element optimizmi, i cili mund të pasqyrojë një farë përmirësimi të kushteve të jetesës së personave me aftësi të kufizuara nga pala greke, është gjetja se shumica e personave me aftësi të kufizuara, kur u pyetën nëse ndihen të përjashtuar nga jeta shoqërore, u përgjigjën negativisht. Nga pala shqiptare, shumica kanë pohuar se ndihen të përjashtuar nga jeta shoqërore dhe kanë vështirësi të marrin pjesë në mjediset shoqërore ose të ndërveprojnë me shumë njerëz.

Ndjenja e përjashtimit për ata që u përgjigjën se ndihen të përjashtuar nga jeta shoqërore ndodh për shkak të paaftësisë së tyre ose për shkak të vështirësive financiare me të cilat përballen.

Niveli i përgatitjes

Studimi në këtë pjesë kishte për qëllim të vlerësonte njohuritë e të anketuarve për terminologjinë e përdorur për t'iu referuar emergjencave, ligjeve / planeve / strategjive ekzistuese në nivelin lokal dhe kombëtar, dhe njohuritë e tyre se çfarë duhet të bëjnë në rast emergjence ose katastrofe.

Nga pala greke, u zbulua se në një rast fatkeqësie ose emergjence, 2 në 3 persona ndjehen të pafuqishëm dhe mund të jenë në rrezik vetëm nga mungesa e informacionit. Një përqindje e kënaqshme pohoi se ata kanë disa njohuri në lidhje me parandalimin e katastrofës natyrore dhe vendndodhjen e një strehe. Rezultatet treguan se ka hapësirë të konsiderueshme për përmirësim në drejtim të ngritjes së këtyre njohurive.

Palës shqiptare iu kërkua të përgjigjej nëse të anketuarit i kuptonin termat "strehë", "evakuim", "izolim", "emergjencë" dhe "katastrofë". Nga ana shqiptare, megjithatë, të anketuarit treguan një kuptim të mirë të termave që lidhen me emergjencën.

Kur u pyetën të afërmit dhe kujdestarët e personave PAK ose vetë personat me aftësi të kufizuara, nëse ata janë në dijeni të ekzistencës së ligjeve aktuale dhe rregulloreve të menaxhimit të emergjencave, shumica e tyre u shpreh se jo.

Të pyetur nëse ata janë të vetëdijshëm për menaxhimin e krizave në nivelin kombëtar, një përqindje mjaft e madhe nga të dy palët, greke dhe shqiptare, u përgjigj negativisht.

Të pyetur nëse kishte një plan të menaxhimit të krizave ose emergjencave në zonën ku ata jetojnë, më shumë se gjysma e të dy palëve u shprehën jo. Ky element nuk e mohoi faktin e ekzistencës së një plani, por thekson mungesën e informacionit.

Lidhur me faktin nëse ekziston një plan individual për fatkeqësitë në nivelin komunitetit në zonën ku jetojnë personat me aftësi të kufizuara, përqindja më e madhe në të gjithë zonën ndërkufitare u shpreh se ata nuk kanë një plan individual, gati dyfishi i përqindjes së atyre që deklaruan se ata kanë një plan të tillë.

Nga ata që u përgjigjën se nuk kanë një plan individual në rast të një fatkeqësie natyrore, përqindja më e madhe pohoi se arsyeja që ata nuk kanë një plan të tillë është sepse nuk e kanë menduar, ndërsa një arsye tjetër është se nuk dinë të hartojnë një plan personal. Ndërsa, nga pala shqiptare, rreth gjysma e të anketuarve thanë se nuk kanë burime financiare të nevojshme për të hartuar një plan personal.

Për ata që u shprehën se nuk kishin një plan individual për mbrojtjen nga fatkeqësitë në zonën e tyre të banimit u shtrua pyetja shtesë nëse do të ndiheshin të sigurt me një plan individual. Në mënyrë të arsyeshme, rezultati i sondazhit në këtë pyetje tregon se shumica e të anketuarve në të dy anët e kufirit do të ndiheshin të sigurt, ndërsa një numër i vogël ishin sërish të mendimit se nuk do të ndiheshin të sigurt.

Një përqindje shumë e madhe e personave me aftësi të kufizuara dhe kujdestarëve / të afërmve të personave me aftësi të kufizuara u shprehën se ata nuk janë prekur ndonjëherë nga një fatkeqësi natyrore. Ata që ishin prekur u përgjigjën se fatkeqësitë u shkaktuan nga tërmetet, përmytjet, stuhitë, epidemi, zjarre, thatësira dhe reshje të mëdha dëbore.

Lidhur me nivelin e njohurive për trajtimin e fatkeqësive natyrore, u vu re se shumica e të anketuarve kanë njohuri të mjaftueshme në lidhje me tërmetet dhe zjarret. Gjithashtu, një përqindje e konsiderueshme pohoi se ata kanë njohuri rreth përmytjeve dhe thatësirave.

Megjithatë, shumica e të anketuarve nuk dinë se si të përgatiten personalisht për fatkeqësitë natyrore të mundshme, të cilat mund të ndodhin në të ardhmen. Kjo po bëhet gjithmonë dhe më e dukshme, pasi një përqindje shumë e vogël e të anketuarve janë regjistruar në një organizatë të lidhur me trajtimin e emergjencave ose kanë marrë trajnim të posaçëm, ose madje janë informuar në lidhje me mbrojtjen civile për aftësitë e kufizuara.

Pavarësisht mungesës së informacionit dhe planit individual, sidoqoftë, në parim ekziston një përgatitje e qytetarëve në rast emergjence, në terma bazike si p.sh. ujë dhe ushqim, por jo në pajisje të tjera të dobishme si p.sh. bilbil, elektrik dore, ilaçe, etj..

Në rast të një evakuimi të lehtë ose të vështirë pas një katastrofe, përgjigjet nga pala greke janë pothuajse të barabarta, ndërsa në Shqipëri shumica e personave me aftësi të kufizuara janë shprehur se mund të evakuhohen me shumë vështirësi, ndërsa një përqindje e vogël janë shprehur se nuk mund të evakuhet fare.

Shumica e të anketuarve u përgjigjën se nuk mund të largoheshin nga vendi ku ndodheshin në rast emergjence, nëse nuk ka ndonjë person që mund t'i ndihmojë ata. Kur u pyetën se kush mund t' i ndihmonte, pjesa më e madhe u shpreh se do të ishte dikush nga mjedisi familjar.

Lidhur me llojin e mbështetjes / ndihmës së nevojshme pas një fatkeqësie, përqindjet më e madhe u shpreh se nevojitej mbështetje financiare, strehimi, veshje, mbështetja psikologjike dhe ushqimi. Prandaj, kuptohet që, pas çdo katastrofe, njerëzit do të duhet të ndihmojnë në shumë mënyra, jo vetëm nga ana materiale, por edhe psikologjikisht në mënyrë që të merren me pasojat e katastrofës.

Përqindja më e madhe e të anketuarve me aftësi të kufizuara (ose kujdestarët e tyre) pohuan se ishte kryesisht autoriteti lokal, që i ndihmoi të menaxhonin fatkeqësitë dhe më pas qeveria dhe organizatat vullnetare. Nga sa më sipër kuptohet që të dy, autoritetet lokale dhe qeveria tani po ndihmojnë në mënyrë aktive komunitetin me aftësi të kufizuara përmes projekteve të organizuara në raste fatkeqësish.

Mundësia për të aksesuar informacionin në rast të një fatkeqësie natyrore u përshkrua në shumicën e rasteve si e moderuar dhe një përqindje më e vogël si e mirë. Në përgjithësi, mund të themi që qytetarët janë relativisht të kënaqur me qasjen ekzistuese në informacion, pasi shumica e opsioneve mesatare, të mira dhe shumë të mira rezultojnë në një përqindje mjaft të kënaqshme në të dy anët e kufirit.

Kur personat me aftësi të kufizuara/ kujdestarët e tyre u pyetën se cili është burimi më i mirë i informacionit gjatë një emergjence, shumica e të anketuarve u shprehën telefoni dhe televizioni. Nga ana tjetër, radio dhe takimet publike përbëjnë një përqindje më të vogël. Në këtë drejtim, kuptohet se megjithëse telefoni është i pari në preferencat e të anketuarve, përgjithësisht konsiderohet se çdo burim tjetër informimi mund të përdoret (me përjashtim të gazetave).

Përfundimet

Në përgjithësi, duke marrë parasysh përgjigjet e publikut, rezultatet e studimit tonë tregojnë se shumica e kujdestarëve dhe të afërmeve të personave me aftësi të kufizuara nuk janë të vetëdijshëm për menaxhimin e krizave, si dhe nuk kanë një plan të përgjithshëm ose individual të përgatitjes ndaj emergjencave. Sidoqoftë, nëse do të kishin një të tillë, ata do të ndiheshin më të sigurt. Arsyeja që ata nuk kanë një plan individual është sepse ata ose nuk e kanë menduar ndonjëherë ose nuk kanë informacion si ta hartojnë atë. Shumica nuk janë të përgatitur për marrjen e masave ndaj fatkeqësive të mundshme; por, për fat të mirë vetëm një pjesë e vogël e të anketuarve ishin përballur me raste fatkeqësie, kryesisht nga tërmetet dhe përmbytjet.

Si përfundim, ne mund të argumentojmë se personat me aftësi të kufizuara mbështeten më shumë në mjedisin e tyre familjar për t'i ndihmuar ata në rast emergjence dhe e konsiderojnë mbështetjen financiare si ndihmën më të rëndësishme që mund të marrin pas një fatkeqësie natyrore. Gjithashtu, autoritetet lokale dhe qeveria janë prezantuar me plane të organizuara për trajtimin e rasteve të tilla. Së fundmi, ky komunitet është në tërësi i kënaqur me qasjen ekzistuese të informacionit në rast emergjence.

Ne gjithashtu konkludojmë shkurtimisht se:

- ⇒ Ka një mungesë serioze informacioni mbi një çështje të thjeshta por të rëndësishme, siç është numri i emergjencës evropiane.
- ⇒ Telefoni, media vizive dhe elektronike si dhe interneti janë tani burimet më të përshtatshme të informacionit për shumicën dërrmuese.
- ⇒ Përditësimet gjatë gjithë jetës janë jashtëzakonisht të rëndësishme dhe efektive.
- ⇒ Çështjet e mbrojtjes civile, kaq të rëndësishme për sigurinë e qytetarëve dhe madje edhe të personave me aftësi të kufizuara, nuk janë bërë të qarta për qytetarët në masën që duhet të jenë, një element që rrit cenueshmërinë e tyre.
- ⇒ Shteti (kështu qeverisja vendore) dhe organizatat e personave me aftësi të kufizuara kanë bërë disa përpjekje, por të cilat vetëm pjesërisht janë realizuar.